

تضعیف رتبه ریسک کشوری ایران در سال ۲۰۱۹

مدل ریسک کشوری

مدل ریسک کشوری، مدلی است که به منظور سنجش و مقایسه ریسک اعتباری کشورهای مختلف توسط واحد اطلاعاتی اکونومیست (EIU)، طراحی شده است. این ابزار تعاملی، امکان کمی سازی ریسک مبادلات مالی از جمله وام های بانکی، تامین مالی تجاری و سرمایه گذاری در اوراق بهادار را فراهم می کند.

با استفاده از این مدل، تحلیل گران می توانند اطلاعاتی را در خصوص وضعیت ریسک کشورهای مختلف (۱۳۱ کشور) به دست آورند. علاوه بر اینکه این مدل قابل استفاده توسط واحدهای ارزیابی ریسک اعتباری در بانک های تجاری است، ابزار مفیدی نیز برای صندوق های پوشش ریسک^۲ و مدیران دارایی ها به شمار می رود که علاقه مند به حضور در بازارهای نوظهور و در حال گذار هستند.

مدل ریسک کشوری، از شاخص های کمی و کیفی استفاده می کند که ۶ نوع ریسک را پوشش می دهد:

ریسک بدهی های دولت

ریسک ایجاد بدهی های ارزی داخلی و خارجی را که در تعهد مستقیم دولت است یا توسط دولت تضمین شده، اندازه گیری می کند.

ریسک ارزی

ریسک ناشی از حداکثر کاهش ارزش پول ملی در برابر ارز مرجع (دلار یا در برخی موارد یورو) را طی ۱۲ ماه آتی می سنجد.

ریسک بخش بانکی

ریسک بروز بحران های سیستماتیک در حوزه بانکی که منجر به ورشکستگی بانک هایی می شود که ۱۰ درصد کل دارایی های بانک ها را در اختیار دارند و قادر به پاسخگویی به تعهدات خود نسبت به سپرده گذاران نیستند.

ریسک سیاسی

ریسک سیاسی، گروهی از عوامل سیاسی مرتبط با اثربخشی و ثبات سیاسی را ارزیابی می کند که می توانند روی توان کشور برای پاسخگویی به تعهدات خود اثرگذار باشد و یا منجر به آشفتگی در بازار ارز شوند.

^۱Economist Intelligence Unit

^۲ hedge funds

ریسک ساختار اقتصادی

این نوع ریسک شامل یک سری از متغیرهای اقتصاد کلان می شود که ماهیت ساختاری دارند، نه ماهیت دوره‌ای. از جمله آنها می توان به سطح درآمدی، تراز پرداخت‌های ۴۸ ماهه، نوسانات رشد اقتصادی و نسبت بدهی‌های عمومی به GDP اشاره کرد.

ریسک کشوری

ریسک کشوری از میانگین ساده امتیاز ریسک بدهی‌های دولت، ریسک ارزی و ریسک بخش بانکی به دست می آید.

ارزیابی مدل ریسک کشوری در ایران

در شرایط فعلی طبق گزارش واحد اطلاعاتی اکونومیست، بیشترین ریسکی که اقتصاد ایران را تهدید می کند، ریسک بخش بانکی و ریسک سیاسی است (جدول ۱) که در ادامه توضیحات بیشتری در رابطه با آن ارائه می شود.

جدول ۱- رتبه‌بندی ایران به لحاظ ریسک‌های کشوری در اکتبر ۲۰۱۹

ریسک کشوری	ریسک ساختار اقتصادی	ریسک سیاسی	ریسک بخش بانکی	ریسک ارزی	ریسک بدهی‌های دولت	تاریخ انتشار
CCC	B	CC	CC	CCC	B	۱۱ اکتبر ۲۰۱۹

منبع: واحد اطلاعاتی اکونومیست

ریسک بدهی‌های دولت:

رتبه B در ریسک بدهی‌های دولت گویای شرایط سخت اقتصادی به دلیل مشکلات ناشی از صادرات نفت خام است. در یک اقتصاد ضعیف، تلاش برای متنوع سازی درآمدهای بدون نفت و گاز، دشوار است و همچنان درآمدهای مالیاتی در ایران پایین تر از حد انتظار است. این موضوع، محدودیتی برای انعطاف پذیری مالی و توانایی تحقق کامل تعهدات ایران خواهد بود.

ریسک ارزی:

رتبه ریسک ارزی ایران، CCC است. علیرغم ثبات اخیر نرخ ارز، ریسک عدم ثبات جریان‌های خروجی سرمایه و اثرات کاهش شدید صادرات نفت بر توزیع ارز در رتبه‌بندی ریسک ارزی اثرگذار خواهد بود. با توجه به عدم قطعیت‌های اقتصادی و تحریم‌های مداوم ایالات متحده امریکا، شکاف قابل توجه میان نرخ ارز رسمی و آزاد، همچنان باقی خواهد ماند.

معاونت بررسی های اقتصادی

ریسک بخش بانکی:

رتبه ریسک بخش بانکی ایران، CC است. ریسک بالای بخش بانکی ایران ناشی از رشد سریع اعتبارات است که در شرایط فعلی کشور می تواند منجر به ایجاد مازاد ظرفیت در اقتصاد با نرخ بازده پایین شود. دارایی های ضعیف بانک ها، سطح بالای مطالبات غیرجاری بانک ها و مداخلات سیاسی در اعطای تسهیلات، سطح عملکرد بانک ها را تضعیف خواهد کرد.

ریسک سیاسی:

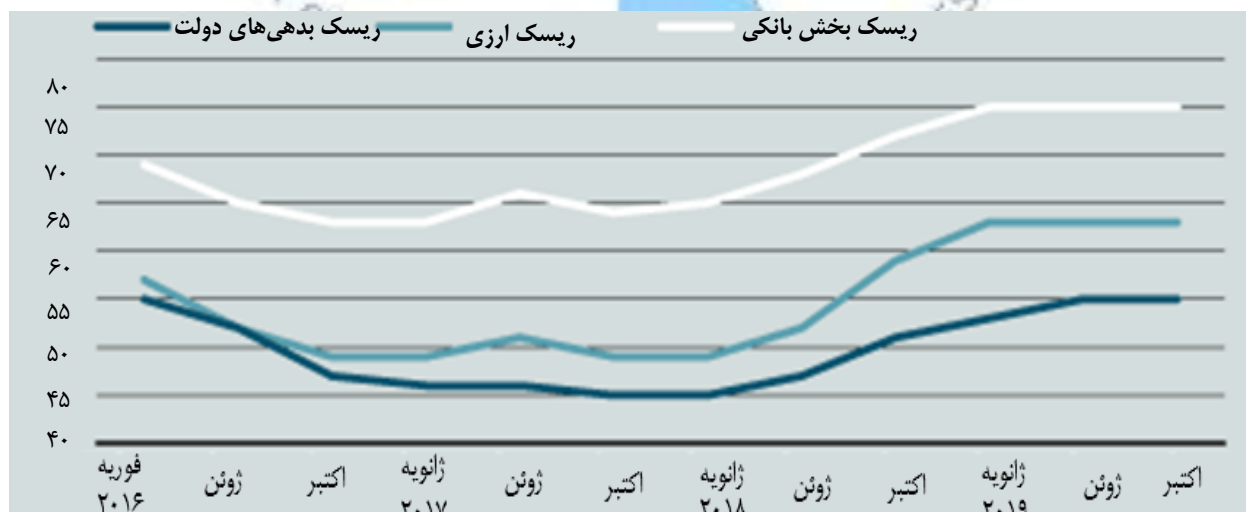
رتبه ریسک سیاسی ایران، CC است. ریسک سیاسی در ایران به دلیل تنش های بین المللی ایالات متحده امریکا و اعمال تحریم های مجدد در سال ۲۰۱۸، تضعیف شده است. در شرایط فعلی، ریسک ایجاد سوء برداشت و محاسبات اشتباه از سمت هر دو طرف در حال افزایش است و می تواند منجر به درگیری شود.

ریسک ساختار اقتصادی:

وابستگی ایران به درآمد حاصل از صادرات منابع هیدروکربنی، باعث می شود ایران نسبت به تولید و قیمت نفت و گاز، آسیب پذیر باشد. همچنین، تحریم های مجدد امریکا بر اعتماد سرمایه گذاران داخلی و خارجی تاثیرگذار خواهد بود.

بر اساس نمودار ۱، ریسک بخش بانکی، ریسک ارزی و ریسک بدهی های دولت در سال ۲۰۱۹ در مقایسه با سال قبل، به طور قابل ملاحظه ای در ایران افزایش یافته است. همانطور که در این نمودار مشاهده می شود، ریسک بخش بانکی ایران به طور قابل توجهی بیشتر از ریسک بدهی های دولت و ریسک ارزی است که می تواند تهدید جدی برای بانک های ایرانی در پاسخگویی به تعهداتشان نسبت به سپرده گذاران محسوب شود.

نمودار ۱- امتیاز ایران به لحاظ ریسک بخش بانکی، ارزی و ریسک بدهی های دولت

منبع: واحد اطلاعاتی اکونومیست